

یدل سیبلشو

می‌نویسم، می‌نویسی، می‌نویسد ... پس موفق می‌شویم

گفتاری پیرامون چرایی و نحوه‌ی
خلاصه‌نویسی

دکتر اکبر قربانی فرد
مشاور تحصیلی

یکی از مهم‌ترین تفاوت‌های مطالعه برای آزمون سراسری در مطالعه با سال‌های پایه این است که آماده شدن برای آزمون سراسری نیازمند مطالعه‌ی دروس با حجم چند برابر سال‌های پایه است. برای نظم‌بخشی به حافظه و کاهش زمان مرور باید چاره‌ای اندیشید و این چاره چیزی جز خلاصه‌نویسی نیست. مسلماً در فرسته‌ها و هفته‌های پایانی نمی‌توان کل جزوایت، کتاب‌ها و نکات تست‌ها را برای همه‌ی درس‌ها مطالعه کرد، پس لازم است از هم‌اکنون شرایط ویژه و امکانات خاصی را فراهم کرد.

بهترین ابزار برای آن زمان خلاصه‌نویسی است و مهم‌ترین ویژگی‌های یک خلاصه‌نویسی خوب برخورداری از دسته‌بندی و رعایت اختصارنویسی در آن است. دسته‌بندی باعث می‌شود که مطالب به همان صورتی که دسته‌بندی شده‌اند وارد ذهن شوند و با سرعت زیادی بازیابی شوند. در خلاصه‌نویسی باید از نوشتن بدیهیات و کلمات اضافه خودداری کرد و فقط به نوشتن کلمات کلیدی بسنده نمود. یکی از ابزارهای کاستن از کلمات و کمک به جای گیری بهتر مطالب، استفاده از شکل، پیکان و ... به جای کلمه است. به این دلیل که حافظه‌ی تصویری قوی‌تر از حافظه‌ی کلامی است و تصاویر بهتر و ماندگارتر در حافظه می‌مانند و زودتر نیز یادآوری می‌شوند، ضرورت دارد که نوشته‌ی خود را با این گونه علامت‌ها و شکل‌ها همراه کنید. هم‌چنین استفاده از رنگ‌های مختلف به شکل گیری بهتر حافظه‌ی تصویری کمک می‌کند.

ممکن است فکر کنید بسیاری از کتاب‌ها چکیده‌ی درس یا خلاصه‌نویسی آماده داشته باشند اما آیا استفاده‌ی از آن‌ها مناسب‌تر و سهل‌تر نیست؟ آیا استفاده از خلاصه‌های دیگران نیز می‌تواند مفید باشد؟ باید بدانید که در نشته‌ها و یادداشت‌های دیگران مطالبی که به نظر نویسنده مهم بوده است و با نظم ذهنی خوبیش آن‌ها را مرتب کرده است، نوشته شده است، در حالی که ممکن است بسیاری از مطالب نوشته‌های آنان برای شما بدیهی باشد و یا بسیاری از مطالب مهمی که به نظر نویسنده بدیهی بوده است در نوشته‌ی او نیامده باشد. پس نوشتن خلاصه و برداشتن یادداشت و تعیین نکات مهم فعالیتی شخصی است که هر کس باید خود این کار را انجام دهد.

دروس خواندنی مانند دین و زندگی، زیست‌شناسی، تاریخ ادبیات ایران و جهان و ... باید نکات و تعاریف بصورت کلمات کلیدی در خلاصه‌نویسی

آورده شوند. برای این‌گونه دروس می‌توان نکات و دسته‌بندی‌ها را در کتاب نیز نوشت. برای نوشتن مطالعی مانند لغات و تاریخ ادبیات هم می‌توان از جدول و فیش‌نویسی استفاده کرد.

برای دروس تعریفی باید تعریف مالم و روابط را در خلاصه‌نویسی بیاورید. یکی از مهم‌ترین نکات در مورد خلاصه‌نویسی این است که همیشه باید در انتها هر فصل یا درس، نکاتی که در تست‌ها با آن مواجه شده ایم را هم بنویسیم، این کار باعث می‌شود که بتوانید نکات یک کتاب تست پر حجم را در زمان بسیار کوتاهی مرور کنید. تصور کنید که اگر در هر درس یک یا دو کتاب تست را تمام کنید، نکات برداشت شده از آن‌ها چه مقدار در جمع‌بندی‌های پایانی به سرعت مرور شما کمک خواهد کرد.

ممکن است نوشتن خلاصه در ابتدا کاری زمان بر به نظر برسد اما باید به این نکته توجه کنید که صرف‌جويي در زمان مهم‌ترین فايده‌ی نوشتن خلاصه است. زمانی که برای مرور مطالب در آينده صرف‌جويي می‌شود چندين براي زمانی است که اکنون صرف خلاصه‌نویسی می‌کنيد. بهترین زمان برای نوشتن خلاصه هر دس یا فصل، پس از تدریس کامل و یا مطالعه‌ی کامل آن فصل و نیز زدن تست‌های آن است. در این حالت چون احاطه‌ی کامل بر موضوع درس و تمام نکات آن ایجاد شده است، دسته‌بندی کامل و مناسبی ساماندهی می‌شود.

اما اگر تا به حال این فعالیت را انجام نمی‌دادید باید چه کنیم؟ توجه داشته باشید که هنوز در ابتدای سال تحصیلی هستیم و حجم زیادی از دروس تدریس نشده باقی‌مانده‌اند. کاری که الان باید انجام دهید این است که نوشتن خلاصه را از درس‌هایی که در حال تدریس یا مطالعه شدن هستند شروع کنید و نوشتن خلاصه‌ی دروس گذشته را به زمان‌های جبرانی برنامه‌ی خود منتقل کنید. اگر زمانی برای انجام آن‌ها ندارید نگران نباشید، زیرا در برنامه‌ی معمول هر داولطلب زمان‌هایی وجود دارند که می‌توان از آن‌ها برای جمع‌بندی و جبران اقدامات گذشته استفاده کرد. مانند زمان جمع‌بندی دروس نیم سال اول و دوم پایه‌ی چهارم دبیرستان، در دوره‌ی برگزاری امتحانات و نیز در دوره‌ی تعطیلات فروردین می‌توان کارهای باقی‌مانده از گذشته را انجام داد؛ البته اگر زیاد نباشندنا